

GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

HUISHOUDKUNDE HG

POSSIBLE ANSWERS / MOONTLIKE ANTWOORDE SUPP 2007

AFDELING A

VRAAG 1A

1.1	X	B	C	D
1.2	A	B	X	D
1.3	A	B	X	D
1.4	A	B	C	X
1.5	X	B	C	D
1.6	A	B	X	D
1.7	A	B	C	X
1.8	A	B	C	X
1.9	X	B	C	D
1.10	A	B	C	X
1.11	X	B	C	X
1.12	A	B	C	X
1.13	A	B	C	X
1.14	A	B	C	X
1.15	A	X	C	D
1.16	X	B	C	D
1.17	A	B	C	X
1.18	A	B	X	D
1.19	A	B	X	D
1.20	A	B	C	X

16x2=(32)

4x3=(12)

(44)

Drukkoker

- B
C
E
F (4)
(Ken)

1.28

Eiers

- A
D
E (3)
(Verd)

1.29

Begroting

- A
B
C
E (4)
(Verd)

1.30

Menslike hulpbronne

- A
B
E
G (4)
(Toep)

IN VOLGORDE 1.31 – 1.34

- 1.31 – 1.34 Gesinswaardes
1.31 D
1.32 B
1.33 C
1.34 A (4)
(Toep)

VRAAG 1B

- | | |
|-------------------------------|-----------------|
| 1.21 Melk | 1.22 Vleis |
| 1.21.1 D | 1.22.1 A,B |
| 1.21.2 E | 1.22.2 E,F |
| 1.21.3 A | 1.22.3 G,D (6) |
| 1.21.4 B (4)
(Beg) | (Toep) |
| 1.23 Kleur | |
| 1.23.1 B | 1.24 Gesin |
| 1.23.2 C | 1.24.1 E |
| 1.23.3 F | 1.24.2 C |
| 1.23.4 A | 1.24.3 A |
| 1.23.5 D | 1.24.4 F |
| 1.23.6 H (6)
(Ken) | 1.24.5 D |
| 1.24 Gesin | |
| 1.24.6 H (6)
(H Kog) | |
| 1.25 Sisteme | |
| 1.25.1 E – i | A |
| 1.25.2 C – iv | B |
| 1.25.3 B – vii | F |
| 1.25.4 D – iii | G |
| 1.25.5 F – vi (10)
(H.Kog) | I (5)
(Toep) |

ENIGE ORDE 1.26 – 1.30

1.26 Voedselkeuse

- | | |
|--------|--|
| A | |
| B | |
| F | |
| G | |
| I | |
| (5) | |
| (Toep) | |

ENIGE ORDE

- | | | | | | | | |
|------|------------------|------|--------------|------|------------------|------|----------------------------|
| 1.27 | <u>Drukkoker</u> | 1.28 | <u>Eiers</u> | 1.29 | <u>Begroting</u> | 1.30 | <u>Menslike hulpbronne</u> |
| | B | | A | | A | | A |
| | C | | D | | B | | B |
| | E | | E (3) | | C | | E |
| | F (4) | | (Verd) | | E (4) | | G (4) |
| | (Ken) | | | | (Verd) | | (Toep) |

TOTAAL VIR AFDELING A: [100]

AFDELING B

VRAAG 2

2.1 VERBRUINING VAN AVOKADO

- Oksidasie – blootstelling aan lug P
- Ensiemwerking – oksidasie P

Verd	(Sill. 2.1)	(Maaltydbeplanning)
------	-------------	---------------------

(2)

2.2

2.2.1

TIPE WIT VIS

Stokvis, kabeljou, heilbot, seeforel, koningklip P (nie skelvis nie)
monniksvis, tongvis

Ken	(Sill. 2.11)	Vis
-----	--------------	-----

(Enige 1)

(1)

2.2.2 EIENSKAPPE VAN VARS VIS

- Oë: Vol rond en uitstaande, helder en blink
- Kieue: Helder pienk-rooi en klam
- Reuk: Tipies van ? vars vis
- Spierweefsel: Ferm en elasties. Geen duik wanneer gedruk word nie
- Vel: Vogtig en blink. Skubbe moenie afkom nie
- Vinne: Dieselfde kleur as die vel

PPPP

Ken	(Sill. 2.11)	(Vis)
-----	--------------	-------

(Enige 4)

(4)

2.2.3 GAARMAAK VAN VIS

GEGEWE REËL		REDE
A	Maak vis by ? lae temperatuur gaar	(2) Vis koaguleer by 60° C P Kollageen verander na gelatien P
B	Vis krimp effens wanneer gaargemaak word	(1) Skei van bene, vlok maklik P
C	Vlees verander van kleur wanneer dit gaar is	(1) Word ondeursigtig wanneer gaar P
D	Moenie vis oorgaarmaak nie	(2) Vis word droog en taai, verloor sy delikate geur PP

Toep	(Sill. 2.11)	(Vis)
------	--------------	-------

(6)

2.3 MAYONNAISE / SLAAISOUS

- Beide bevat olie, asyn – onvermengbare vloeistowwe
- Mayonnaise P – permanente P emulsie, slaaisous P tydelike emulsie P
- Mayonnaise bevat eiergeel
- Eiergeel bevat lesitien - emulsifiseerdeer
- Ja / Nee P Plus motivering

H. Kog	(Sill. 2.10)	(Eiers)
--------	--------------	---------

(8)

2.4

2.4.1 FUNKSIES VAN GIS

- Rysmiddel P as gevolg van die produksie van koolstofdioksied
- Dra by tot geur P
- Neem deel in deegontwikkeling P

Ken	(Sill. 2.17)	(Gebakte produkte)
-----	--------------	--------------------

(3)

2.4.2 FERMENTASIEPROSES

- Bygevoegde suiker gebruik as voedsel
- Gis gebruik dan die suiker verkry van die stysel
- Stysel word afgebreek tot maltose deur ensiem diastase PPPPPPPP
- Maltose afgebreek tot glukose deur ensiem maltase
- Glukose afgebreek tot koolstofdioksied (CO_2) en alkohol deur ensiem simase

Verd	(Sill. 2.17)	(Gebakte produkte)
------	--------------	--------------------

(Enige 4 met verduideliking)

(8)

2.5 REDES VIR

- 2.5.1 **Pasta is te styf:** Verdamping van water
Oorgaarmaak van pasta op stoof PP
Onakkurate afmetings
- 2.5.2 **Vet loop uit:** Onvoldoende eier, emulsifisering kan nie plaasvind nie P
Onakkurate afmetings P
- 2.5.3 **Poffertjies val plat:** Te veel vet, pasta te sag
Nie genoeg baktyd nie
Bestanddele nie akkuraat afgemeet nie PP

Verd	(Sill. 2.17)	(Gebakte produkte)
------	--------------	--------------------

2x3=(6)

2.6 PERFEKTE EKSTERNE KENMERKE VAN CHOUXPASTA PRODUKTE

- Oppervlak glad en hard
- Wande ferm en stewig
- Kors is normaalweg onegalig
- Kors goudbruin van kleur

PP

Toep	(Sill. 2.17)	(Gebakte produkte)
------	--------------	--------------------

(Enige 2)

(2)

[40]

VRAAG 3**3.1 GISDEEG IN DIE OOND**

- Koolstofdioksied sit uit
 - Gluten rek
 - Soos die bakproses aanhou, stol die gluten
 - Suurdeegselle word vernietig by hoë temperature – geen koolsuurgas meer nie
 - Alkohol ontsnap
 - Bruin kors vorm
 - Stysel verander in dekstrien in die teenwoordigheid van droë hitte
 - Suiker karamelliseer
 - Stysel absorbeer water en gelatiniseer
- PPPPPPPPP

H. Kog	(Sill. 2.17)	(Gebakte produkte)
--------	--------------	--------------------

(Enige 8)

(8)

3.2**3.2.1 VOORDOODSE FAKTORE**

- Voeding
- Ouderdom
- Spieraktiwiteit en anatomiese posisie
- Verhouding van spiervesel tot bindweefsel
- Voor doodse behandeling
- Marmering

PPP

Kennis	(Sill. 2.12)	(Vleis)
--------	--------------	---------

(Enige 3)

(3)

3.2.2 NADOODSE FAKTORE

- Slagproses
- Koelkrimping
- Elektriese stimulasie
- Rigor mortis-proses
- Rypwording
- Gaarmaakproses

PPP

Kennis	(Sill. 2.12)	(Vleis)
--------	--------------	---------

(Enige 3)

(3)

3.2.3 VERSAGTING VAN VLEIS

- Marineer die vleis in suur voedsel, bv. ? marinade met tamaties of ander sure.
- Stel dit bloot aan proteolitiese ensieme.
- Slaan / kap die vesels met vleishamer.
- NIE rypmaking of kook nie

PP

Beg	(Sill. 2.12)	(Vleis)
-----	--------------	---------

(Enige 2)

(2)

3.2.4 HITTE-OORDRAG

- Geleiding P en konveksieP

Ken	(Sill. 2.4)	(Gaarmaakmetodes)
-----	-------------	-------------------

(2)

3.2.5 SNIT VAN AGTERKWART

voorribP, lendestukP, kruisstukP, filletskyfP

Toep	(Sill. 2.12)	(Vleis)
------	--------------	---------

(Enige 4)

(4)

3.3 GROENTE

3.3.1 Verkoeling verminder vit. C-verlies P

3.3.2 Vit C word deur alkali vernietig. P

3.3.3 Vit C is stabiel teen sure. P

3.3.4 Vit C gaan verlore gedurende skil (oksidasie, of vit. C in skil). P

Verd	(Sill. 2.14)	(Vrugte en groente)
------	--------------	---------------------

(4)

3.4 VOEDSELBEDERF

VIER OORSAKE

Skimmel, gis
Oksidasie
Ensiemwerking
Verwelking
Insekte en knaagdiere
Meganiese kneusing
Swak opberging
Onhigiëniese hantering

PPPP

(Enige 4)

VOORKOMING

Stoor in die yskas, vrieskas, koel plek
Verseëlde houer
Hanteer versigtig
Moet nie skil/sny en blootgestel laat nie
Higiëniese versorging

PPPP

(Enige 4)

Verd (4)	Toep (4)	Sill. 2.7	(Voedselhigiëne)
----------	----------	-----------	------------------

4+4=(8)

3.5.1 VLA – STYSEL – GELATINISERING (ENIGE ORDE)

- Styselgranules absorbeer water en swel P
- Viskositeit neem toe (Mengsel verdik) P
- Verandering in kleur – blink en deursigtig P
- Verkry ? gaar smaak P

Begrip (Sill. 2.8) (Graansoorte)

(4)

3.5.2 TWEE FAKTORE WAT GELATINISERING AFFEKTEER

- Temperatuur van verhitting
- Roer - agitasie
- Byvoeging van suiker of suur
- Tipe stysel
- Algemene verhoudings

PP

Begrip (Sill. 2.8) (Graansoorte)

(Enige 2)

(2)

[40]

TOTAAL VIR AFDELING B: [80]

VRAAG 4

4.1 MISLUKKING VAN POEDING

- Gelatien is nie geweek nie
- Te min gelatien
- Oormaat suiker
- Hoë suur (asyn)
- Gelatien was gekook
- Vars pynappel - bromelien sal die gelatien hidroliseer
- Jel was nie toegelaat om te begin stol voordat die vrugte bygevoeg is nie
- Vrugte te grof gesny – sal na die bodem van die poeding sak
- Eiers geklits tot die verkeerde stadium – moet die sagtepunt-stadium wees
- Eierwit moet ingevou word – roer breek die skuim af
- Sal nie stol in ? warm plek nie

PPPPPPPPP

H. Kog (Sill. 2.4) (Gelatine)

(Enige 8)

(8)

4.2 EIERWIT-SKUIM

- 4.2.1 **Eiergeel** – bevat vet en sal skuimvorming vertraag of verhoed P
- 4.2.2 **Oormaat suiker** – vertraag die denaturering van eierproteïene
Verhoog klitstyd P
- 4.2.3 **Volroom melk** – voorkom skuimvorming P
- 4.2.4 **Asyn** – alkaliiese medium verminder, suurmedium verhoog / help koagulering aan
Verhoog klitstyd
Stywer, groter volume P

Ken (Sill. 2.10) (Eiers)

(4)

4.3 DOELWITTE IN MAALTYDBEPLANNING

- Moet apytwekkend (lekker) wees
- Goeie voeding
- Lae energiewaarde
- Verskeidenheid
- Ekonomies
- NIE – tydbesparing nie

PPPP

Beg (Sill. 2.1) (Maaltydbeplanning)

(Enige 4) (4)

4.4 RIGLYNE VIR DIE STEL VAN DOELWITTE

- Dit moet haar eie wees.
- Sy moet dit neerskryf.
- Dit moet realisties wees en sy moet in staat wees om dit te bereik.
- Haar doel moet ? teikendatum hê.
- Die doelwitte wat sy stel, moet verenigbaar met mekaar wees

PPPP

Toep (Sill. 1.1.1) (Bestuursproses)

(Enige 4) (4)

4.5

BEGINSELS VIR PAKPLEK MET KOMBUISVOORBEELDE

(1 punt vir beginsel + 1 punt vir voorbeeld)

- Items moet gestoor word op die plek waar dit eerste gebruik gaan word – skottelgoedwasseep by die wasbak
- Items wat saam gebruik word, moet saam gestoor word – potte en panne saam gebêre, messegoed saam
- Alles wat gestoor word, moet met die eerste oogopslag gesien kan word – moet in staat wees om die bakpoeier met die eerste oogopslag te sien
- Goed wat dikwels gebruik word, moet binne maklike bereik wees – sout, maklik om te bereik, messkerpmaker moeiliker om te bereik
- Alles moet maklik raakgevat kan word – bakplate, afkoelrakke, ens. Geplaas in diep laeie, dit maak uithaal makliker
- Goed moet uitgehaal kan word sonder om ander items eers te moet verwyder – moet nie die hele laai uitpak om iets uit te kry nie
- Swaar apparaat moet na aan die vloer gebêre word –? groot menger moet op of onder die werkoppervlak geplaas word en nie in ? kas bokant jou kop nie
- Alle ruimte moet goed benut word – raak ontslae van ongebruikte items wat ruimte in beslag neem

PPPPPPPPPPP

Ken 5 & Toep 5 (Sill. 3.1.1) (Funks. ontw.)	(Enige 5 en korrekte voorbeeld)	(10)
---	---------------------------------	------

4.6

VEILIGHEIDSMAATREËLS IN BADKAMER

- Die boom van die bad moet geriffel wees of ? glyvrye matjie moet in die bad geplaas word
- ? Bad moet van handvatsels voorsien wees
- Badkamermette moet glyvry wees of aan die vloer vasgeheg wees
- Vloere moet nie glad word wanneer dit nat word nie
- Vloere moet nie elektrisiteit geleei nie
- Daar mag nie elektriese kragpunte in die badkamer wees nie, buiten kragpunt vir ? elektriese skeermes
- Slegs verwarmers wat vir badkamers ontwerp is, mag gebruik word.
- Medisynekassie moet buite bereik van kinders wees

PPPP

Begrip (Sill. 3.1.1) (Interieur)	(Enige 4)	(4)
----------------------------------	-----------	-----

4.7

BELIGTING IN DIE HUIS UITSLUITEND KLEUR EN TEKSTUUR

- Plasing en natuurlike beligting
- Vorm en deursigtigheid van die lampskerm
- Laevlak-beligting by ingang en eetkamer
- Hoëvlak-beligting in kombuis
- Voldoende vlak van beligting om dinge te doen, bv. lees ens.
- Goed beplande beligting is noodsaaklik om ongelukke te voorkom – bv. trappe en paaie

PPP

Verd (Sill. 3.1.1) (Interieur)	(Enige 3)	(3)
--------------------------------	-----------	-----

4.8 VERKOELING VAN RIETDAKHUIS

- Riet is ? isolator
- Breë oorhange wat deur rietdak geskep word by venster
- Sonskerms en blindings in die vensters
- Gordyne
- Gekleurde glas
- Waaiers
- Lugreëling
- Nie plafon nie

PPP

Toep	(Sill. 3.1.1)	(Interieur)
------	---------------	-------------

(Enige 3) (3)
[40]

AFDELING D

VRAAG 5

5.1.1 KENMERKE VAN WAARDES

- Waardes gee sin en betekenis aan die lewe, verander geleidelik met volwassenheid.
- Waardes druk ? mens se houding teenoor die natuur, mense en God uit.
- Waardes bepaal lewenskwaliteit en gedragspatrone.
- Waardes bepaal handelinge en besluite.
- Waardes is meer algemeen en meer permanent as wense en begeertes.
- Waardes is abstrak, kompleks en betrek emosies en gevoelens.
- Intrinsieke waardes is absoluut, ekstrinsieke waardes is relatief PPPP

Beg	(Sill. 1.1.1)	(Bestuursproses)
-----	---------------	------------------

(Enige 4) (4)

5.1.2 VOORKOMING VAN VERSTANDELIKE MOEGHEID

Graad 10 leerder moet

- hulle kennis uitbrei
- moet oor die vermoë beskik om te dink en probleme te identifiseer, in staat wees om te beplan
- die vermoë hê om te beoordeel, te evalueer of om die betekenis van ? situasie te interpreteer

Nota: Vaardighede wat bemeester is, vereenvoudig werk en verminder verstandelike moegheid. PPPP

Ver	(Sill. 1.1.4)	Werkstudie
-----	---------------	------------

(Enige 4) (4)

5.2 KOMMUNIKASIESIKLUS

SenderP - Norma P
 OntvangerP - LesleyP
 BoodskapP - kry bril P
 Terugvoering P - so gou as wat sy die krale opgetel het P

Ken 4 Toep 4	(Sill. 4.3)	(Gesinstudie)
--------------	-------------	---------------

(8)

5.3 TIPIES BELIGTING

- A. Direkte beligting P
- B. Indirekte beligting P

Beg	(Sill. 3.1.1)	(Funksionele ontwerp)
-----	---------------	-----------------------

(2)

5.4 ONTWERPELEMENTE EN -BEGINSELS

- Lyne: Horisontale lyne – op kas
NIE vertikaal of diagonaal nie
- Ritme: Herhaling van lyne op kas en lampskerm
Herhaling van blokke op die vloer, kussings op sofa
Herhaling van blomme
- Nadruk: Prent aan linkermuur
- Balans: Informele balans, sofa aan regterkant balanseer
blomme visueel, kas en prent
- Proporsie: Alle dele van die vertrek is in proporsie met mekaar
- Harmonie: Goeie harmonie kom voor in alle dele van die vertrek

Ken (5) Toep (5) (Sill. 3.1.1) (Interieur)	(Enige 5 en korrekte voorbeeld) 5x2=(10)
--	--

5.5 PROPORSIE

- A. Swak Die plant is buite verhouding met die houer /
Die plant is te grootP vir die pot. P
- B. Goed Die plant is in verhouding P met die houer / P
Die pot is die korrekte grootte vir die plant.

Verd	(Sill. 3.1.1)	(Interieur)
------	---------------	-------------

(4)

5.6 FUNKSIONELE STOEL VIR 'N SEKRETARESSE

Hierdie is ? swak keuse van ? stoel vir ? sekretaresse: P (nie funksioneel nie)

- Geen steun vir die rug nieP
- Geen steun vir die skouers en nek nieP
- Armleunings is te hoogP
- Liggaaam nie teen ? gemaklike hoek van 90° by middel nieP
- Sitplek te hoog – voete raak nie die grond nie P
- Sitplek te kort, geen steun vir bobene nieP
- Harde rand aan voorkant van stoel veroorsaak drukking in waai van beenP

H. Kog	(Sill. 3.1.1)	(Funksionele ontwerp)
--------	---------------	-----------------------

(8)

[40]

VRAAG 6**6.1 VERSEKERING**

- 6.1.1 A. Termynversekering P
 B. Lewensversekering P
 C. Uitkeerversekering P (3)
- 6.1.2 A. Premie P
 B. Begunstigde P

Toep (3) Verd (2) (Sill. 1.2.2) (Inkomste)

(2)

6.2 AFTREE-ANNUÏTEITE

- Dit bied belastingvoordele
- Private pensioen en word nie geraak deur verandering van werk nie.
- Vul ? onvoldoende pensioenskema aan
- Bydrae word gemaak tot die dag van aftrede
- Bydraes kan vir ? tydperk oorgeslaan word
- Bydraes kan vir ? tydperk gestaak word – annuïteit word opbetaald
- Bydraes kan nie onttrek word nadat dit inbetaal is nie, kan ook nie as kollaterale sekuriteit gebruik word nie.
- Word opbetaald wanneer houer tussen 55 en 70 jaar oud is, tensy gestrem of kronies siek
- Drie verskillende opsies

PPPP

(Enige 4)

(4)

6.3 TIPIES INKOMSTE

- Versekerde inkomste P
- Moontlike inkomste P
- Onsekere inkomste P

Kennis (Sill. 1.2.2) (Inkomste)

(3)

6.4 HULPBRONNE

MENSLIKE HULPBRONNE	NIE-MENSLIKE HULPBRONNE
Kognitiewe * Talent, intelligensie, organiseringsvaardighede – beplanning. Affektiewe * Kreatiwiteit, genot, belangstelling, entoesiasme, geduld, motivering. Psigomotoriese * Naaldwerk, ontwerp, doeltreffendheid, kommunikasie. Tyd* Ontwerp uitrustings * 3 + 3 voorbeelde	Geld * Inkomste Materiële hulpbronne* Ateljee, industriële naaimasjiene Ruimte * Groot ateljee Omgewings * Gemeenskapsentrum Natuurlike hulpbronne : Groot lugtige ateljee * 2 + 2 voorbeelde

H.kog (Sill. 1.1.1) (Bestuursproses)

3+3+2+2=(10)

6.5

6.5.1 BYVOORDELE

- Ontspanningsfasiliteite P
- Betaalde vakansies P
- Motortoelaag P

Toep (Sill. 1.2.2) (Inkomste)

(3)

6.5.2

VERPLIGTE AFTREKKINGS

- Werkloosheidsversekering P
- Mediese fonds P
- Inkomstebelasting P

Toep (Sill. 1.2.2) (Inkomste)

(3)

6.6

RIGLYNE OM TYD TE ORGANISEER

- maak lysies en beplan elke dag.
- gebruik haar beste tyd vir belangrike take en neem haar produktiwiteit-kromme in ag wanneer take beplan word.
- moenie uitstel nie.
- leer om sekere take te konsolideer en ander te vereenvoudig.
- leer om kort tydjies nuttig te gebruik.
- leer om nie te sê wanneer sy nie iets kan hanteer nie.

PPPPP

Verd (Sill. 1.1.3) (Huis en Omgewingsversorging)

(Enige 5) (5)

6.7

DIE GESIN EN DIE POLITIEKE STELSEL

6.7.1 LeierskapP

6.7.2 LojaliteitP

6.7.3 BesluiteP

6.7.4 InskiklikheidP ENIGE ORDE

Beg (Sill. 4.6) (Gesinstudie)

(4)

6.8

ONBEPERKTE SOLIDARITEIT

- Dit sal negatief inwerk op die effektiewe uitvoering van gesinstake
- Leierskap in die gesin ly daaronder
- Dit kan persoonlike ontwikkeling strem
- Kan die ontwikkeling van ? ouer kind strem en hom keer om weg te breek op sy eie

PPP
Toep (Sill. 1.2.2) (Gesinstudie) (Enige 3) (3)
[40]**TOTAAL VIR AFDELING D: [80]****TOTAAL: 300**